

31.1.3

(פטרי חמורים של ישראל) 4b → (משנה א 2) 3b

1. קח את הלויים תחת כל בכור בבני ישראל ואת בהמת הלויים תחת בהמתם והיו לי הלויים אני ה' במדבר ג, מה
2. כל פטר רחם לכל בשר אשר יקריבו לה' באדם ובהמה יהיה לו אך פלה תפדה את בכור האדם ואת בכור הבהמה תפדה: במדבר יח, טו
3. כל-פקודי הלויים אשר פקד משה ואהרן על-פי ה' למשפחתם כל-זכר מבן-חדש ומעלה שנים ועשרים אלה: במדבר ג:לט
4. והכהנים הלויים בני צדוק אשר שמרו את משמרת מקדשי בתעויות בני ישראל מעלי המה יקרבו אלי לשרתני ועמדו לפני להקריב לי חלב ודם נאם אדני ה': יחזקאל מד, טו
5. ואני הנה לקחתי את הלויים מתוך בני ישראל תחת כל בכור פטר רחם מבני ישראל והיו לי הלויים: במדבר ג, יב
6. ומקנה רב הנה לבני ראובן ולבני גד עצום מאד ויראו את ארץ יעזר ואת ארץ גלעד והנה המקום מקום מקנה: במדבר לב, א
7. ואני לא אחוס על יגוה העיר הגדולה אשר יש בה הרבה משתים עשרה רבו אדם אשר לא ידע בין ימינו לשמאלו ובהמה רבה: יונה ד, יא

I (פט"ח) are exempt (from) כהנים ולויים: משנה א2

a reason: ק"ו –

i if: they exempted ישראל's animals in desert

ii then: certainly they exempt their own

b challenge: the כהנים ולויים didn't exempt the animals of ישראל; per v. 1 – their animals exempted them

i answer1 (אב"י): read – if their animals exempted ישראל's animals in desert, ק"ו their animals are "self-exempted"

1 challenge (רבא): the text is "they exempted" (not "their animals")

(a) furthermore: if so, בכור בהמה טהורה of לויים should be exempt (it is not, per א:ב)

ii answer2 (רבא): the reference is פדיון הבן – כהנים ולויים – פדיון אדם is exempt from הבן, using that same ק"ו

1 note: this explains why בכור אדם is exempt; why is פט"ח exempt?

(a) answer: v. 2 juxtaposes פדיון אדם with פדיון פט"ח: anyone who is obligated in פדיון אדם is פט"ח

iii challenge (ר' ספרא): to אב"י and רבא

1 לאב"י: if a לוי didn't own an animal in the מדבר, his own פט"ח shouldn't be exempt

2 לאב"י ורבא: if a לוי was younger than 30 days, he shouldn't be exempt himself (he didn't exempt a ישראל)

3 לאב"י ורבא: a לוי shouldn't be exempt (her son should require פדיון) (רבא ruled that she is exempt)

(a) Answer (to last question): v. 2 indicates פטר רחם → the mother's identity will exempt

4 אהרן לאב"י ורבא (who wasn't counted, per diacritical marks in v. 3) shouldn't be able to exempt

(a) Answer (to all): v. 1 indicates הלויים – equating them all → if some are exempt, all are exempt

(b) Note: כהנים are included per ריב"ל's observation that כהנים are called "לויים" (e.g. v. 4)

(c) Note: this is not just for that generation; rather for all generations, per v. 5 – והיו לי הלויים

II Question: how do we know that the פט"ח was redeemed with a ש in the desert (per ספרא's challenges)?

a Answer1 (ר' חסדא): both כסף and ש are mentioned for זירות

i Just as: כסף was also used then

ii So too: ש was also used then

iii Challenge: כסף has wider פדיון-abilities; it is used to redeem מע"ש and הקדש

b Answer2: v. 2 equates פדיון אדם and פדיון פט"ח;

i Just as: we don't distinguish between the one-time פדיון אדם in the desert and the permanent הלכה

ii Similarly: we don't distinguish between פדיון פט"ח for generations (בשה) and that one-time פדיון (במדבר)

III Historical footnote (ר' חנינא): one lamb of the לויים was able to exempt/redeem several חמורי of ישראל

a Proof (אב"י): the text (במדבר ג) reckons the surplus of בכורי אדם, but not בהמה

i Challenge: perhaps there was no surplus (either the same or fewer בכורי בהמות of ישראל than בהמות לויים)

1 Block: v. 6 indicates that non-לויים had great flocks and herds

ii Nonetheless: perhaps the בכורי בהמות ישראל were the same amount as פשוטי בהמות לויים

1 Answer: v. 1 uses singular (בהמת הלויים) redeeming plural (בהמתם)

(a) Challenge: perhaps the singular is meant as collective (as per v. 7)

(b) Answer: then it should have been consistent; either בהמה תחת בהמות or בהמה תחת בהמות

b Support (רבא): בכורות א:ד – a ש may be used several times for פדיון פט"ח

i Note: ר' חנינא was simply explaining the reasoning behind that ruling